

צריכה להיות גם הוספה מיוחדת באולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – בפנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

וגם – להשפיע על אחרים סביבו, ע"י הפצת התורה והיהדות, והפצת המעיינות.

לזכרון

הו"ח אי"א נו"מ ובעל מדות ישראל ארי' ליב

אחיו של הו"ח אי"א נו"מ ובעל מדות דובער הי"ד

בניו של כ"ק הרה"ג והרה"ח ומקובל

רב פעלים לתורה ולמצות

ורבים השיב מעון לוי יצחק

דור רביעי לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק

נפטר י"ג אייר ה'תשי"ב

ת' נ' צ' ב' ה'

אחיו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To dedicate an issue in honor of a loved one, call (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

אמור

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ז

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושתיים לבריאה
מאה ועשרים שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח

הוספה בשורת הגאולה

כד.

די הוראה דערפון בפשטות – בנוגע צו די פעולות וואָס אידן דאַרפן טאָן צו נאָכמער ממחר זיין די גאולה:

אין צוגאָב צו די פעולות אין חלקו בעולם, ביז בכל העולם, צו מגלה זיין ווי דער אויבערשטער איז אלופו של עולם אין דער וועלט און אין יעדער זאך אין וועלט, ובפרט דורך דעם וואָס מ'נוצט אויס אַלע עניני העולם „לשם שמים“¹ און אויף „דעהו“², אַזוי אַז יעדע זאך בעולם איז מגלה „כבודו“ של הקב"ה –

דאַרף אויך זיין אַ הוספה מיוחדת אין אולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – אין פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

און אויך – משפיע זיין אויף אַנדערע אַרום, דורך הפצת התורה והיהדות, והפצת המעינות.

(משיחות ש"פ אמור, כ' אייר תנש"א)

1) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.
2) משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטושו"ע שם.

ההוראה מזה בפשטות – בנוגע לפעולות שבנ"י צריכים לעשות בכדי למהר עוד יותר את הגאולה:

בנוסף לפעולות בחלקו בעולם, עד בכל העולם, לגלות איך שהקב"ה הוא אלופו של עולם בעולם ובכל דבר בעולם, ובפרט ע"י שמנצלים את כל עניני העולם „לשם שמים“¹ ול„דעהו“², כך שכל דבר בעולם מגלה את „כבודו“ של הקב"ה –

א. "להזהיר גדולים על הקטנים"

בתחילת הפרשה, כשמדובר על האיסור של הכהנים להיטמא, נאמר "אמור אל הכהנים... ואמרת אליהם". על כך נאמר בגמרא¹, ורש"י מביא זאת בפירושו על התורה: "אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים", שהאמירה השניה היא שהגדולים² לא יטמאו כהנים קטנים³.

דין זה, שאסור לתת בידי דבר איסור לקטנים, מופיע בתורה⁴ לגבי שני איסורים נוספים: לגבי אכילת שרצים ולגבי אכילת דם, ובשלושה איסורים אלו – שרצים, דם וטומאת כהנים – לומדים שבכל האיסורים מזהירים הגדולים לגבי הקטנים.

מדוע צריך דין זה להופיע בכל שלשת האיסורים הללו? על כך נאמר בגמרא⁵, שמענין השרצים בלבד אין להסיק לגבי איסורים אחרים, כי "איסורן במשהו" – איסור חמור מאיסורים אחרים, כי אין לו שיעור ואף "משהו שרץ" הוא איסור מוחלט. מענין הדם בלבד אין להסיק לגבי איסורים אחרים, כי זהו איסור כרת. משני ענינים אלו

יחדיו – שרצים ודם – עדיין אין להסיק לגבי אחרים, כי "איסורן שווה בכל" – הם אסורים לכל ישראל בשווה. מטומאת כהנים בלבד אי אפשר ללמוד זאת, כי הכהנים – ריבה בהם מצוות יתרות", יותר מכל ישראל. ורק מצירוף כל שלושת הענינים הללו לומדים, על ידי "צד השווה", שבכל האיסורים מזהירים הגדולים על הקטנים.

יש להבין: בין האיסורים שבהם מזהירים כל ישראל ("שווה בכל") יש גם איסורים שאין בהם חומרה מיוחדת, ולמשל: אכילת נבילה, אשר אין בה כרת וכן אין בה איסור ב"משהו" (אלא ב"כזית", כמאכלים אסורים אחרים). מדוע אפוא בחרה התורה להורות לגבי אזהרת הגדולים על הקטנים דוקא בענין השרצים והדם, אשר בהם יש חומרה מיוחדת – דבר המחייב לכתוב דין זה שלוש פעמים: פעם אחת לגבי הכהנים, ופעמיים לגבי איסורים אשר "שווים בכל". אילו היה דין זה מופיע באיסור אכילת נבילה וכדומה, ניתן היה ללמוד ממנו לגבי כל האיסורים אשר "שווים בכל"⁶, ואז די היה בכתיבת דין זה פעמיים בלבד?⁷

6) במהרש"א שם, שא"א ללמוד דם משרצים, כי ניקר אכילת שרצים הוא בכזית והשיעור דם הוא ברביעית. ולפי דבריו, א"א גם ללמוד דם מנבילה. אבל מפשטות לשון הגמרא "משום דאיסורן במשהו אבל דם דעד דאיכא רביעית" משמע שמה שא"א ללמוד דם משרצים הוא דוקא לפי שאיסורן במשהו. אבל מה ששרצים הוא בכזית ודם ברביעית אין זה פירכא. וי"ל הטעם כי השיעור דכזית ורביעית אי"ז גדר בשרצים ובדם כ"א באכילה ובשתי/ ששיעור אכילה הוא בכזית ושיעור שתי/ ברביעית. וגם בדם נשארכו שיעורו הוא בכזית (ראה רמב"ם הל' מאכלות אסורות רפ"ו. הל' נזירות פ"ה ה"ב. שו"ת שארית יודא או"ח סט"ו בשם רבנו הוקן. גולות עליות למס' מקואות פ"י מ"ו. צפע"נ להל' מאכא"ס שם).

7) וכמו שהקשה הבי"ש שם. בט"ז שם: "דאי"ז קושיא כלל דלכתוב חד משאר

1) יבמות קיד, סע"א. פסיקתא הובאה באוה"ח. וראה תוה"א להרמב"ן מתו"כ.
2) ראה פרמ"ג (ר"ס שמג) השיטות אם גם ישראלים אף שכו' ואמרת אליהם – ראה אוה"ח ועוד).
3) כדאי' ביבמות שם "דלא ליטמו להו בידיה". וכ"ה בשו"ע אדמוה"ז או"ח (סש"ג סוס"ג), שגם גבי טומאה "אי"צ להוציא מהבית הטומאה בתוכו". (בב"י באו"ח שם שבג' הדברים (שרצים דם טומאה) צריך להפריש, ובב"ח שם שבטומאה עכ"פ צריך להפריש, אבל ראה מג"א ר"ס שט"ג. שלא כן דעת הרמ"א ורוב הפוסקים. וראה רמב"ן כאן).
4) שמיני יא, מב. אחרי יז, יב.
5) יבמות שם ואילך.

מלשון זוהר²⁵ ואור. על ידי הקשר שלהם עם הקטנים הם זוכים לתוספת אור²⁶.

ז. כפילות – באין ערוך ומביאה לגאולה

לפי זה יובן מדוע רומזת התורה לדין "להזהיר גדולים על הקטנים" על ידי כפול לשון "אמור ואמרת"²⁷:

במקומות רבים הכפל איננו²⁸ במשמעות של פי שנים בלבד, אלא לגמרי בלי יחס, והרבה יותר מכך, בדומה ל"כפלים

25 ד"ה זה היום עשה ה' תש"ח ספ"ב. וראה גם אגה"ק סוף סי' ז'. וראה לקו"ש (כרך ד') ע' 1193 בפירושו מארז"ל (אבות רפ"ב) "והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה", שההתחלקות דקלות וחמורות הוא רק מצד ענין הפרטי (בחי' כלים) שבמצות, אבל מצד ענין הווה והאור שבהם [שזה שייך לבחי' נקודת הנפש שלמעלה מדיעה – ראה לקו"ש שם בפירושו "שאינן אתה יודע כו'"], כולן שוין.

26 להעיר מדרז"ל עה"פ מאיר עיני שניהם ה' (תמורה טו, א) הובא בהקדמת התניא (עיי"ש משמעותו – דאיש תככים – בינוני – לאו דוקא).

27 וגם הדין ד'להזהיר גדולים כו'" שבשרצים ודם נלמד מקראי יתירא (פירש"י ליבמות שם), שהוא כענין ההכפלה.

28 שמה מובן שגם במקום שפירושו כפל כפשוטו – אפשר שירמו ע"ז שהענין הוא שלא בערך. וק"ל.

לתושיה"²⁹. זהו אור הנעלה ממדידה והגבלה, אשר משום כך אנו מוצאים, שהתשובה צריכה להיות כפולה³⁰, כי היא למעלה מהגבלה. משום כך רומזת התורה לדין "להזהיר גדולים על הקטנים" באמצעות כפל הלשון, כי על ידי התמסרותם של הגדולים לקטנים מתגלית נקודת עצם הנפש הנעלית ממדידה והגבלה.

ענין נוסף בכך: נאמר בתניא³¹, שהגאולה (הפרטית של כל יהודי, המביאה לגאולה הכללית) היא גילוי נקודת פנימיות הלב, וכיון שהתמסרותם של הגדולים להשפעה על הקטנים מביאה לגילוי נקודה זו, כדלעיל, הרי מובן שהיא מביאה לגאולה.

וגם מפני כך קשור הענין של "להזהיר גדולים על הקטנים" לכפילות, כנאמר במדרש³², שהאותיות הכפולות קשורות ורומזות לגאולה.

(משיחת ש"פ אמור תשכ"ד)

29 ראה שמו"ר רפ"מ.

30 ראה אגה"ת ספ"ט.

31 אגה"ק סי' ד'.

32 פרד"א פמ"ח. ילקוט לך רמז סד. וראה ד"ה לך לך תרכ"ו, שהשייכות דאותיות כפולות לגאולה הוא לפי שאותיות כפולות הם מבחי' הסובב, שלמעלה מהגבלה.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

הכרחי לומר^{7*}, שהתורה כתבה דין זה בשלשה איסורים אלו, כי החומרות שבהם – איסור ב'משהו", איסור כרת, "שווים בכל" ו"ריבה בהם מצוות יתרות" – דוקא הן מהוות את הטעם העיקרי לדין "להזהיר גדולים על קטנים"⁸.

ב. הקשר בין הגדולים לבין הקטנים

הסיבה לכך שהתורה מזהירה את הגדולים על הקטנים, היא מפני שיש קשר בין הגדולים לבין הקטנים. אילו לא היה ביניהם שום קשר, לא היתה התורה מזהירה את הגדולים לגבי מי שאין להם קשר עמם כלל.

ומתעוררת השאלה: הרי ה"קטנים" שלגביהם מזהירים הגדולים הם אפילו קטנים שאינם בני הבנה ככזו⁹. ומהו אפוא הקשר שבין ה"גדולים" לבין קטנים אלו, אשר בגינם מזהירים הגדולים על קטנים אלו?

אך נקודת הקשר שביניהם, והיא מהותית ביותר, היא נקודת היהדות¹⁰, אשר בה שווים כל ישראל.

איסורים דלא הוזכרו לענין זה" אבל מ"מ יומתק ע"י ביאור, מדוע לא נכתב הדין באיסור אחר.

7* בלקו"ש (כרך ב') ע' 679-80 מבואר, שהטעם שהדין דלהזהיר כו' נאמר בג' מקומות אלו הוא בכדי להורות שההשתדלות בחינוך (ראה להלן הערה 24) צריכה להיות גם בג' איסורים אלו (ובכז"ב), עיי"ש.

– שזהו אחד הביאורים למה ל"ג בתורה הציווי דלהזהיר כו' מבלי להזכיר איסור מסוים וע"ד הציווי לפני עור וכו' – אבל מכיון שהדין דלהזהיר כו' בכל האיסורים שבתורה נלמד מג' מקומות אלו – היינו שהדין דלהזהיר בג' אלו הוא המקור לדין זה בשאר האיסורים – צריך לומר שהחומרות ש(ב)ג' איסורים אלו, הם עיקר הטעם של דין זה, ככפנים. (8) וראה להלן הערה 22 – תוספת ביאור בדין זה בכל האיסורים.

(9) שו"ע אדמו"ר שם סעיף ה'.

(10) להעיר מדיני פקו"ב (שו"ע הל' שבת סש"ל ועוד). ויתרה מזו מתניא פל"ב ד"הנפש כו' כולן מתאימות ואב א' לכולנה".

ג. בעצם נקודת היהדות – הכל שווים

לעניינים רבים בקדושה יש משלים בעניני העולם, וכך אכן מוצאים גם לגבי החיות של הנפש החיונית, אשר בעצם נקודת החיות אין הבדל בין גדול לבין קטן.

ההבדל שישנו בין הגדול לבין הקטן הוא בהתפשטות החיות, בגילוייה¹¹, בחיות המסויימת, המדודה ומותאמת לגוף שהיא מחיה וכדומה. בזאת ייתכן להבחין בין גוף אחד למשנהו, וכן באותו גוף עצמו, בין אבר אחד למשנהו, ובהם עצמם – בין המצב מיד לאחר הלידה לבין התקופות שלאחר מכן.

אבל לגבי עצם נקודת החיות, שאינה מותאמת לגוף המסויים – הרי כשם שלא ייתכן לומר שבאבר אחד נמצאת נקודת חיות זו יותר מאשר במשנהו, ואפילו בעקביים, אשר בהם אין החיות גלויה¹², הרי נקודת החיות¹³ נמצאת בכל עוצמתה בדיוק כמו במוח ובלב – כך לא ייתכן לומר שהיא נמצאת בגוף אחד יותר מאשר במשנהו. כידוע¹⁴, שאותה נפש המחיה את גופו של תינוק בן יומו יכולה להחיות את גופו של עוג מלך הבשן.

וכשם שהדבר הוא בנפש החיונית, כך הוא גם בנפש האלקית: ההבדל בין יהודי למשנהו הוא רק בכוחות הגלויים, ואילו בנקודת היהדות כולם שווים¹⁵.

11 להעיר (בנגוע לנפש הקדושה) משו"ע אדה"ז מהד"ת סוס"ד.

12 שלכן נקראים (אדר"ג ספ"א) "מלאך המות שבאדם". וראה תוספות ד"ה רקב (נזיר נא, א).

13 ראה נזיר שם.

14 ד"ה כי עמך ש"ת סעיף ו'. חייב אינש תש"ח סעיף ג'. ובכ"מ. וראה יומא פ, ב.

15 כנ"ל מתניא פל"ב שכולן מתאימות.

ד. ארבע החומרות בארבעה עניינים שבמצוות

לפי האמור לעיל יובן הקשר שבין ארבע החומרות שהוזכרו – "משהו", כרת, "שווה בכל" ו"ריבה בהם מצוות יתרות" – לבין הדין "להזהיר גדולים על הקטנים":

במצוות, וכן באיסורים, יש שלושה עניינים: המצוה עצמה, האדם המקיים את המצוה, והקשר שבין האדם לבין המצוה. ובקשר עצמו יש שני עניינים: (א) הציווי שנצטווה האדם במצוה זו, (ב) ההשפעה הנוצרת באדם זה על ידי קיום המצוה, או ח"ו, על ידי העבירה על איסור זה.

ארבע החומרות שלעיל מבטאות את החומרות שבכל אחד מארבעת העניינים הללו: "איסורן במשהו" – החומרה באיסור עצמו.

שהאיסור, ה"קליפה"¹⁶, הנמצא בדבר האסור במשהו הוא הנקודה העצמית של ה"קליפה"¹⁷, ולכן אין בה שיעור של כמות מסויימת, והיא נמצאת בכל עוצמתה גם ב"משהו", בדומה לנקודת החיות הנמצאת במלוא עוצמתה אף ב"משהו" בגופו של תינוק בן יומו.

"ריבה בהן מצוות יתרות" – החומרה באדם. שנקודת היהדות שבו מאירה אצלו בגלוי, ולכן הרבתה בו התורה מצוות יתרות.

ויותר מכך: המושג האמיתי של "ריבוי" מצביע על "בלי גבול". כי מספר מוגבל נחשב ריבוי רק לעומת מספר קטן ממנו, ואילו לגבי מספר גדול ממנו הרי הוא מיעוט.

וכיון שהתורה, המקיפה את כל הדרגות, אומרת "ריבה בהן מצוות יתרות", הרי מובן

(16) ראה תניא ספ"ו ובכ"מ, שהחיות של דברים האסורים הוא מנקח"ט.

(17) שלכן ע"ז – להיותה ה"נקודה" של כל האיסורים (ראה תניא רפ"ב ופכ"ד) – היא בכל שהוא (ראה ע"ז עג, סע"ב: משום חומרא דע"ז).

שבכל דרגה שהיא, זהו ריבוי¹⁸ של מצוות יתרות, כי קדושתו של הכהן לעומת ישראל, אשר מצוות אלו מבטאות אותה, היא באופן של "ויבדל להקדישו"¹⁹ – ולא ריבוי ומיעוט יחסיים.

שהרי נקודת היהדות אינה מוגבלת.

"שווה בכל" – החומרה בציווי, שבציווי מאירה נקודת העצמיות של ציוויי ה', אשר משום כך ציווי זה שווה אצל כל ישראל, כי אין דרושים עבורו כלים מיוחדים, בדומה לנקודת החיות הנמצאת אף בעקב.

כרת – החומרה שבהשפעת האיסור, אשר כורת ר"ל את החיות כולה, את כללות הנפש משרשה, שלא כבאיסורים אחרים הפוגמים ומנתקים רק חבלים מסויימים²⁰.

ה. החומרות קשורות לעצם הנפש

אמנם, הדין "להזהיר גדולים על הקטנים" הוא מצד הנקודה של האדם, שבה שווים הגדולים והקטנים, והיא מתבטאת בחומרה "ריבה בהן מצוות יתרות", אך בכל זאת מובן, שגם החומרות "שווה בכל" ו"כרת", אשר מבטאות את ענין הקישור שבין האדם למצוה ולאיסור, ואפילו החומרה של "משהו" המבטאת את ענין האיסור עצמו, קשורות אף הן לענין האדם:

איסור שיש בו שיעור וגודל מסויים, מפני שיש בו רק התפשטות הקליפה, פוגע בגלוי

(18) להעיר שאפילו על מצוה א' מצינו כו"ב: רחבה מצותך מאד (על מצות הצדקה "לשון מאד שהוא בלי גבול ותכלית" – אגה"ק סו"ס יז), מצוה רבה (פדיון שבוים – ב"ב ה, סע"א), מצוה רמה* ונשאה (וידעת היום גו' – קו"א קנו, ב) ועוד.

(19) דה"א כג, יג.

(20) אגה"ת פ"ה. ובכ"מ.

* כצ"ל. וכן הוא באתרוך לאזניא ע' קסה.

רק בהתפשטות הנפש. ואילו איסור שאסור גם ב"משהו", מפני שנמצאת בו נקודת עצם ה"קליפה", פוגע בעצם הנפש²¹.

וכיון שכל אחת מארבע החומרות מבטאת את נקודת עצם הנפש, כותבת התורה את הדין "להזהיר גדולים על הקטנים" דוקא באיסורים אלו, שיש בהם אחת מארבע החומרות הללו, כדי להבהיר בכך את הסיבה לדין זה, שהגדולים מזהירים על הקטנים מפני נקודת עצם הנפש השווה ביניהם²².

ו. "להזהיר" – זוהר ואור

לפי האמור לעיל יובן הניסוח "להזהיר גדולים על הקטנים"²³:

על ידי כך שה"גדולים" אינם נבדלים לעצמם, אלא הם מתעסקים בהשפעה על ה"קטנים"²⁴, נוספת מעלה לגדולים: כל עוד

(21) כי זה לעומת זה עשה האלקים. וראה ע"ז שם: כהתירו כך איסורו. ולכן מזה עצמו שאיסורו במשהו, נקודת קליפה, מוכח שזה נוגע בנקודת הנשמה.

(22) ומ"מ למדין הדין ד"להזהיר כו" מג"ד אלו על כל המצוות, כי כל המצוה, יסודם הוא הקבלת עול מלכות שמים שבהם – בח' הנקודה (וראה לעיל הערה 17, שכל האיסורים יסודם הענין דע"ז), ורק שבכל המצוה, הנקודה שבהם אינה בגילוי כנגד דברים אלו. (וכמוכן מענין "ריבה כו" מצות יתרות" – החומרא שבנפש האדם – הרי בפנימיות, ישנו ענין זה בכל ישראל, כמרו"ל (מכות ספ"ג) "רחבה להם תורה ומצוות", אלא שבכחנים הוא בגילוי).

ואף שבכל ג"ד אלו ישנו צד השוה, שהנקודה שבהם באה לידי גילוי – בכ"ז נלמדים מהם כל המצוות, כי בענין הנקודה אין סברא לחלק בין העלם לגילוי, כי מעלתה היא נקודה ולא גילוי. (ומ"מ כאם ה' נאמר דין זה רק באחד או בב' מג"ד אלו, לא היו לומדים ממנו (לא מצד גילוי הנקודה שבו, כי אם) מצד חומרא הפרטית שבו).

(23) דלכאורה, ה' יכול לכתוב דין זה גם בלשון אחר. ובפרט לפי מ"ש הרא"ם ר"פ אמור והב"י באו"ח שם (מהטור יו"ד ר"ס שעג) שמשלשן זה משמע שצריך להזהיר את הקטנים לאפרושי מאיסורא – שזהו לא כהלכתא לכהנ"ל. (וגם לפי מ"ש בשוה"ג להערה שלאח"ו שעל הגדול מוטל להתעניין בהקטן – הרי גם חובת ההתעניינות ה' יכול לכתוב בלשון אחר).

(24) ואף שהדין ד"להזהיר כו" הוא רק דלא ליספו להו

הם נשארים בהגבלות שלהם, הרי למרות שהתורה מגדירה אותם בתואר "גדולים", הרי גדלותם היא מוגבלת, גדולה של הכוחות הגלויים, אך כאשר הם יוצאים מהגבלותיהם ומתעסקים גם עם הקטנים, הרי אז מאירה בהם נקודת העצמיות, הנעלית מהכוחות הגלויים, ואז הם מגיעים לגדולה האמיתית²⁴, הבלתי מוגבלת.

ולכן נכתב דוקא הביטוי "להזהיר גדולים על הקטנים", כי המושג "להזהיר" הוא גם

בידים – וקטן אוכל נבילות אין ב"ד מצוין להפרישו – הרי ענינו הוא "פארנעמען זיך" מיט די (=להתעסק עם) הקטנים – השתדלות בחינוך במובנו הרחב; ביתר ביאור – הספקת כל צרכיו, לא רק צרכיו הרוחניים, מצות החינוך כפשוטה – במובנו המצומצם. והיא אינה אלא פרט אחד מענין הכללי דחינוך, וגם מוגבלת בזמן [כי מה תועלת (ושייכות) דחינוך כפשוטו – כשעדיין לא הגיע לחינוך (וגם כזה – ב"הגיע" – כמה דרגות – עיין שו"ע אדה"ז שסמ"ג ס"ג)], משא"כ ענין החינוך במובנו הרחב, שייך ועד לאופן ד"בכל עת" – "תמיד יומם וליילה" – כמשנ"ת בן** בניו ובנותיו כשהם קטנים (כתובות נ, א). ועיין במפרשי טעמי מצות כיבוד אר"א.

(24*) ועד"ו הוא גם ב"גדול" (כח השכל) ו"קטן" (כח המעשה) שבאדם, אשר עיקר הגדלות שבלימוד (שכל) הוא מה שמביא לידי מעשה, כמבואר בהמתכב שדנפס בלקו"ש ח"ז ע' 327.

(* שלכן אמור "להזהיר גדולים על הקטנים" – ולא בל איסור (או כו"ב) – כי אי"ו רק איסור וע"ד "לפני עור לא תתן מכשול" – שאין מזה הוכחה כלל להתעניינות בהעור או שייכות עמו. כ"א שהאיסור גדול כ"כ עד שאפילו להכשיל בו אסור (והעור – ענין צדדי בזה) כי אם. שהגדול מוטל עליו מדאורייתא להתעניין בקטן ואפילו בתניק בן יומו. ושיש לו אב (והאיסור – ענין צדדי בזה).

ומה שהחייבו הוא רק "דלא ליספו כו" אבל א"צ להפרישו – הוא תניא ופרט בתנ"ל. ובכמה אופנים יש להסביר.

ודוגמא אחת מס"כ: מ"ע ואהבת לרעך כמוך – עיין בחודא"ג (שבת לא, א) דקך בדעלך סני לחברך לא תעביד – יש לחייבו מצד ואהבת – ממש כבבד"ד.

(**) ומה ששם חייבוהו אפילו בסרחא דנפא ודממונא – ה"ו רק מתקנת אושא. והא דקטני קטנים מחוייב לכ"ע – ה"ו דוקא האב (כתובות מט, ב, סה, ב).